

Justitiedepartementet

Enheten för processrätt och domstolsfrågor

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 6 och 7 juni 2013

Dagordningspunkt 5

Rubrik: Förordning om europeisk kvarstad på bankmedel

Dokument: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om införande av ett europeiskt föreläggande om bevarande av bankkontotillgångar för att underlätta gränsöverskridande skuldindrivning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur – Riktlinjedebatt: 9397/13 JUSTCIV 118 CODEC 1032 (bifogas)

Tidigare dokument:

KOM (2011) 445 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om införande av ett europeiskt föreläggande om bevarande av bankkontotillgångar för att underlätta gränsöverskridande skuldindrivning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om införande av ett europeiskt föreläggande om bevarande av bankkontotillgångar för att underlätta gränsöverskridande skuldindrivning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur – Reviderat textförslag: 17738/12 JUSTCIV 357 CODEC 3045

Fakta-PM Justitiedepartementet 2010/11:FPM153

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Information har lämnats inför RIF-rådsmöten den 16 september 2011 och den 28 november 2012

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Information har lämnats den 20 september 2011 och den 29 januari 2013 till Civilutskottet. Överläggning har hållits med Civilutskottet den 23 maj 2013.

Bakgrund

Förslaget lades fram av kommissionen i juli 2011. Det innehåller bestämmelser som innebär att det inrättas ett självständigt europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel. Regleringen omfattar också verkställighet av kvarstadsbeslut som meddelas enligt förordningen. I förslaget finns även bestämmelser om domstols behörighet och om rättsmedel. Förfarandet kommer att verka oberoende av och parallellt med medlemsstaternas nationella förfaranden. Syftet med förslaget är att förbättra förutsättningarna för att driva in skulder över gränserna.

Sedan förslaget lades fram har det förhandlats i rådsarbetsgruppen och har behandlats på två RIF-rådsmöten. Första gången i september 2011 och andra gången i december 2012. På det senare mötet antogs allmänna riktlinjer för det fortsatta förhandlingsarbetet. Riktlinjerna som antogs slog fast att det politiska målet är att skapa ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel, att förordningen ska tillämpas på gränsöverskridande förfaranden och att sådana förfaranden ska ges en klar definition i förslaget, att överraskningseffekten är viktig, dvs. att gäldenären inte ska höras innan kvarstaden genomförs, att förordningen måste innehålla ett adekvat skydd för gäldenären och att det ska finnas en god balans mellan parternas olika intressen. I sistnämnda del specificerades hur balansen kan uppnås, bl.a. lyftes fram skadeståndsskyldighet för fordringsägaren och krav på att fordringsägaren ska ställa säkerhet.

Arbetet har under det irländska ordförandeskapet varit intensivt i rådsarbetsgruppen och förslaget behandlas nu i rådet för godkännande av ett antal riktlinjer för det fortsatta arbetet med förordningstexten när det gäller balansen mellan parternas olika intressen.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har som rättslig grund angett artikel 81(2) i fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som behandlar förutsättningarna för rättsligt samarbete i civilrättsliga frågor som har gränsöverskridande följder.

Förordningen ska antas i enlighet med *ordinarie lagstiftningsförfarande*, vilket innebär att Europaparlamentet och rådet gemensamt på förslag av kommissionen antar direktivet. Beslut fattas i rådet med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Sverige kan ställa sig bakom det förslag till riktlinjer som tagits fram av ordförandeskapet.

Sverige anser att det är viktigt av rättssäkerhetsskäl, men också för förtroendet för förordningen att det råder en väl avvägd balans mellan fordringsägarens och gäldenärens olika intressen.

Sverige anser att utformningen av villkoren för när ett beslut om kvarstad ska utfärdas är av central betydelse både för att uppnå en god balans mellan parternas olika intressen och för skapandet av en användbar förordning. Det är viktigt att villkoren inte utformas alltför restrikt, eftersom för höga krav kan leda till att det inte utfärdas några beslut enligt förordningen. Det är samtidigt viktigt att inte villkoren utformas alltför extensivt, eftersom det kan leda till att beslut utfärdas alltför lättvindigt. Sverige är därför positivt till förslaget till riktlinjer när det gäller villkorens utformning, eftersom det innebär att en väl avvägd balans mellan parternas olika intressen uppnås utan att förslagets tillämpbarhet begränsas.

Sverige har i förhandlingsarbetet bevakat att bestämmelsen att gäldenären som huvudregel inte ska underrättas om ansökan om kvarstad innan föreläggandet utfärdas inte urholkas. Bestämmelsen har en nyckelfunktion i förslaget och är av stor betydelse för förordningens faktiska tillämplighet. I annat fall kan gäldenären enkelt flytta sina tillgångar innan kvarstaden hinner genomföras. Sverige anser därför att det är positivt att det i riktlinjerna föreslås bli obligatoriskt att inte höra gäldenären innan kvarstadsbeslutet genomförs.

Frågan om att gäldenären inte ska underrättas har dock ett nära samband med kravet på att fordringsägaren ska ställa säkerhet. Sverige har verkat för att kravet på säkerhet som huvudregel ska vara obligatoriskt. Sverige ser därför positivt på att det i de förslagna riktlinjerna anges att kravet på säkerhet ska gälla som huvudregel i de fall det inte finns ett verkställbart avgörande i sak och att det i övriga situationer är upp till domstolen att bedöma från fall till fall om säkerhet ska ställas.

Sverige har inledningsvis motsatt sig förslaget om fordringsägarens skadeståndsskyldighet, eftersom det bedömdes bli problematiskt att föra in materiella skadeståndsregler i förordningen. Efter ytterligare analyser har dock kunnat konstateras att förslaget inte bör medföra några problem, varför Sverige numera kan godta förslaget.

Europaparlamentets inställning

I Europaparlamentet pågår behandling inför det att parlamentet ska rösta om förslaget. En omröstning i JURI-utskottet är planerad till den 30 maj 2013.

Förslaget

Ordförandeskapet har lagt fram ett paket med förslag till riktlinjer som rör balansens mellan parternas olika intressen. Riktlinjerna ska ligga till grund för det fortsatta arbetet med förordningstexten i dessa delar.

När det gäller *villkoren som ska ligga till grund för utfärdandet av ett beslut om kvarstad* föreslås följande. I en första riktlinje slås fast att det i situationer innan det finns ett verkställbart avgörande i sak ska ankomma på fordringsägaren att lägga fram tillräcklig bevisning för att övertyga domstolen om att det är sannolikt att han eller hon har en talan i sak mot gäldenären som kommer bifallas och att det ska föreligga ett brådskande behov av ett beslut om kvarstad för rättsligt skydd för fordringsägaren. Ett sådant skydd bör vidare beviljas om fordringsägaren kan visa att det finns en verklig risk för att det inte kommer att gå att verkställa fordran mot gäldenären eller kommer bli betydligt svårare att göra detta. I samma riktlinje slås också fast att skälen ska ge vägledning i fråga om tolkningen av villkoren genom att ange exempel på omständigheter som bör eller inte bör beaktas av domstolen vid bedömningen av risken. I en andra riktlinje slås fast att det i förslaget till förordning ska tas med en bestämmelse som anger att de villkor som gäller för utfärdande av beslut om kvarstad i situationer innan det finns ett verkställbart avgörande i sak också ska gälla i situationer när fordringsägaren har ett verkställbart avgörande.

I en tredje riktlinje som gäller *kravet på säkerhet* slås fast att det som huvudregel ska gälla att fordringsägaren ska ställa säkerhet när ansökan om kvarstad görs innan det finns ett verkställbart avgörande i sak och att det ska finnas möjlighet att, i särskilda fall, göra undantag från kravet när det är olämpligt att säkerhet ställs, t.ex. när fordringsanspråket rör underhåll eller när fordrans storlek är sådan att det är osannolikt att beslutet om kvarstad kommer att orsaka gäldenären skada. Vidare slås fast att det i situationer när det finns ett verkställbart avgörande i sak ska överlämnas till domstolen att avgöra i vilka fall säkerhet ska krävas.

I en fjärde riktlinje som gäller *skadestånd* slås fast att det ska införas en bestämmelse om fordringsägarens skadeståndsskyldighet i förslaget och att det är viktigt att en sådan bestämmelse inte bara anger grunderna för

skadeståndsskyldigheten utan också anger typen av ansvar som avses (felansvar eller strikt ansvar).

I en femte riktlinje som gäller *överraskningseffekten* slås fast att beslut om kvarstad, utan undantag, ska utfärdas utan att gäldenären hörs och att domstolen inte ska utfärda ett föreläggande om den gör bedömningen, med beaktande av den bevisning som lagts fram av fordringsägaren, att villkoren för ett beslut om kvarstad inte är uppfyllda.

I en sjätte riktlinje som gäller *belopp som är undantagna från kvarstad* (beneficium) slås fast att det är lagen i den verkställande medlemsstaten som ska reglera vilka belopp som kan undantas från kvarstad. Eftersom medlemsstaterna har olika processuella system för vilka belopp som kan undantas kommer förordningen att föreskriva att beloppen kan undantas antingen ex officio innan verkställighet eller på begäran av gäldenären efter verkställighet. Det slås också fast att det ska klargöras i förordningen att fordringsägaren ska ha tillgång till rättsmedel när beslutet om kvarstad omfattar fler konton som finns i olika medlemsstater och beloppen blivit föremål för flera undantag samt att behörig domstol eller verkställande myndighet i berörd verkställighetsmedlemsstat ges utrymme att, på begäran av fordringsägaren, justera det belopp som undantagits enligt reglerna om detta i den medlemsstaten. Domstolen eller den verkställande myndigheten ska således kunna beakta undantag som gjorts i andra medlemsstater, men ska inte kunna ändra andra medlemsstaters beslut om belopp som undantagits.

I en sjunde riktlinje som gäller *rättsmedel* slås fast att förslaget till förordning ska innehålla bestämmelser om rättsmedel som ger möjlighet att bestrida ett kvarstadsbeslut dels i sak i ursprungsmedlemsstaten och dels beträffande verkställigheten i verkställighetsmedlemsstaten. Vidare slås fast att möjligheten att ansöka om rättsmedel ska föreligga i ett antal särskilt angivna situationer.

I en sista riktlinje som gäller *överklagande* slås fast att både fordringsägaren och gäldenären ska ha rätt att överklaga ett beslut angående rättsmedel och att tidsfristen för ett sådant överklagande bör överlämnas till nationell rätt.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Förslaget till förordning innebär att ett fristående europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel skapas. Det kommer att gälla oberoende av och parallellt med medlemsstaternas nationella bestämmelser om detta. Därmed påverkas inte nationella bestämmelser på annat sätt än att sedvanlig kompletteringslagstiftning kommer att behöva införas.

Ekonomiska konsekvenser

Eventuella ekonomiska konsekvenser till följd av förslaget bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar såväl nationellt som på EU-budgeten.

Övrigt

Kvarstad: kvarstad är en tillfällig åtgärd som innebär att egendom kan tas som säkerhet i avvaktan på dom eller för att säkerställa verkställighet av en dom. Enligt svensk rätt kan allmän domstol besluta om kvarstad när det finns risk för att den som är skyldig pengar genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på annat sätt undviker att betala skulden. Likaså kan domstolen i samband med tvist om viss egendom besluta om kvarstad på egendomen när det finns risk för att den ska bl.a. försvinna eller väsentligt försämrats.

Beneficium: egendom som en skuldsatt person har rätt att behålla vid utmätning eller liknande för att kunna upprätthålla en nödvändig levnadsstandard.